

Добрий день! Померла наша бабуся. Ми з братом – єдині родичі. Проте бабуся ніяких документів не залишила. Підкажіть, що нам треба робити, з чого почати для того, щоб отримати спадщину?

Ольга Хлустенко

Що таке спадкування?

Спадкування – це перехід прав та обов'язків від особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

Спадкування відповідно до чинного законодавства здійснюється за заповітом або за законом. До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

Відкриття спадщини.

Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.

Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна, а за його відсутності – рухомого майна.

Якщо останнім місцем проживання спадкодавця є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження або тимчасово окупована територія, тоді місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, яка свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів.

Хто має право на спадщину?

Законодавством визначено, що право на спадкування мають особи, визначені у заповіті.

У разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від неї це право одержують особи, визначені Цивільним кодексом України (спадкоємці за законом).

Спадкоємець має право прийняти спадщину або не прийняти її.

Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем, автоматично приймає спадщину, якщо він упродовж 6 місяців він не заявив про відмову від неї.

Водночас спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини.

Заява про прийняття спадщини подається спадкоємцем особисто.

З метою заведення спадкової справи необхідно звернутися до нотаріуса протягом 6 місяців з часу відкриття спадщини із заявою про прийняття спадщини, про відмову від прийняття спадщини, або про відмову від спадщини.

Разом із заявою необхідно мати при собі паспорт, у разі наявності – свідоцтво про смерть особи, документ, що підтверджує місце відкриття спадщини.

Чи обмежуються строки для прийняття спадщини?

Для прийняття спадщини законодавством встановлено строк у 6 місяців, який починається з часу відкриття спадщини.

Якщо спадкоємець упродовж шести місяців з часу відкриття спадщини не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.

За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк.

Слід зазначити, що спадкова справа заводиться нотаріусом за місцем відкриття спадщини на підставі поданої першою заявою.

Коли видається свідоцтво на спадщину?

Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини.

Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину. Спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є нерухоме майно, зобов'язаний звернутися до нотаріуса за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно. Видача свідоцтва про право на спадщину спадкоємцям, які прийняли спадщину, ніяким строком не обмежена.

Які документи необхідні?

Нотаріус при видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом або законом перевіряє факт смерті спадкодавця, наявність заповіту, час і місце відкриття спадщини, наявність підстав для закликання до спадкоємства за законом осіб, які подали заяву про видачу свідоцтва, та склад спадкового майна.

Нотаріусу подаються:

- паспорт,
- реєстраційний номер облікової картки платника податку,
- документи, що посвідчують право власності спадкодавця на спадкове майно (державний акт на земельну ділянку, сертифікат на право на земельну частку (пай), свідоцтво про право на спадщину, посвідчені у встановленому законом порядку договори купівлі-продажу, дарування, міни, до яких додається сертифікат на право на земельну частку (пай), рішення суду про визнання права на земельну частку (пай)) та витяг з Державного земельного кадастру),
- оплата за нотаріальну дію тощо.

У разі заведення спадкової справи та встановлення складу спадкового майна нотаріус надає спадкоємцю письмову довідку щодо переліку документів, необхідних для оформлення спадщини та видачі свідоцтва про право на спадщину, із зазначенням розміру плати за вчинення відповідних нотаріальних дій, яка визначена державним нотаріусом або щодо якої було досягнуто домовленості між приватним нотаріусом та спадкоємцем до заведення спадкової справи.

Що робити, якщо всіх зазначених документів немає?

За відсутності у спадкоємця необхідних для видачі свідоцтва про право на спадщину документів нотаріус роз'яснює йому процедуру вирішення зазначеного питання в судовому порядку.

Нотаріус має право відмовити у вчиненні нотаріальної дії, якщо не подано відомості, не внесено плату та не подано документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії.

На вимогу особи, якій відмовлено у вчиненні нотаріальної дії, нотаріус зобов'язаний викласти причини відмови в письмовій формі і роз'яснити порядок її оскарження. Про відмову у вчиненні нотаріальної дії нотаріус протягом 3 робочих днів виносить відповідну постанову.

Нотаріальна дія або відмова у її вчиненні, нотаріальний акт оскаржуються до суду.

Право на оскарження нотаріальної дії або відмови у її вчиненні, нотаріального акта має особа, прав та інтересів якої стосуються такі дії чи акти.